

Doek valt voor chemische onkruidbestrijding

Eind aan het getouwtrek

Met het voornemen om chemische onkruidbestrijding op verhardingen met ingang van volgend seizoen te verbieden, komt er een eind aan een lange periode van verlammende onzekerheid. Eindelijk komt er duidelijkheid en rust voor de sector. Maar of het milieu er ook wat mee opschiet, is de vraag.

Zeker is nog niks. Maar het heeft er alle schijn van dat de chemische bestrijding van onkruid op verhardingen met ingang van volgend jaar niet meer is toegestaan. Officieel heeft het kabinet een 'voornemen tot het instellen van een verbod'. Een jaar later, in 2017, zou dan ook het doek vallen voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen in plantsoenen, sportvelden en golfparken.

Dat er zicht is op een besluit, vindt Chris van Dijk, onderzoeker plant en milieu van Wageningen UR, een goede zaak. De onzekerheid over de toekomst van chemie heeft in de afgelopen jaren een verlammeende werking gehad op nieuwe ontwikkelingen en

innovaties. Niemand wil geld steken in nieuwe methoden en technieken als er grote onduidelijk is of hij die investeringen kan terugverdienen. Ook aannemers hebben behoefte aan duidelijkheid om te weten in welke apparatuur zij moeten investeren. Van Dijk: "Dát er snel een besluit wordt genomen, is langzamerhand belangrijker dan wélk besluit er wordt genomen."

Drijfveer

Belangrijkste drijfveer voor de politiek om het gebruik van chemie op verhardingen te verbieden is dat de drinkwaternorm voor glyfosaat (de werkzame stof van Roundup) bij innamepunten de afgelopen jaren inci-

denteel werd overschreden. Een verbod op chemisch onkruidbestrijding op verhardingen zal ongetwijfeld leiden tot minder glyfosaat in het oppervlaktewater (al is gebruik van deze werkzame stof ook na volgend jaar nog steeds toegestaan voor de particulier en in de landbouw). Toch betekent het niet automatisch dat het milieu gebaat is bij een verbod.

Behalve de kwaliteit van het oppervlaktewater zijn er namelijk nog een groot aantal andere milieu-effecten waarmee je in de afweging rekening zou moeten houden, legt Van Dijk uit. Denk bijvoorbeeld aan CO₂-uitstoot van een bepaalde bestrijdingsmethode, het gebruik van fossiele brandstoffen of de

uitstoot van fijnstof. Verder moet je niet alleen kijken naar de milieu-effecten op het moment van toepassen, maar ook naar de milieuschade die optreedt bij de productie van machines en materialen (de productie van stalen borstels of de tegelproductie die toeneemt door de inzet van stalen borstels). Om deze effecten van alle bestrijdingsmethoden in kaart te brengen, gebruiken wetenschappers de zogeheten levenscyclusanalyse (LCA).

En wat blijkt? Als je de gewogen milieu-effecten van de verschillende bestrijdingsmethoden bij elkaar optelt, is chemische onkruidbestrijding minder belastend voor het milieu dan alternatieve niet-chemische methoden. Kijkend naar de afzonderlijke milieu-effecten blijkt dat chemische onkruidbestrijding vooral een negatief effect heeft op de waterkwaliteit, terwijl de niet-chemische technieken vooral minder scoren op luchtkwaliteit.

Strijd

Hoe het ook zij, deze wetenschappelijke resultaten lijken de strijd met politiek en tijdgeest te hebben verloren. Politiek en burgers willen niet meer dat het onkruid met chemie wordt aangepakt. Glyfosaat – of spuiten in het algemeen – staat in een kwaad daglicht. Dat blijkt wel uit het gegeven dat er met het verbod mogelijk ook een

eind komt aan de toelating van onkruidbestrijdingsmiddelen op basis van (vet)zuren. Of deze middelen mogen worden aangemerkt als laagrisicomiddel en worden uitgezonderd van het verbod is nog niet duidelijk. Het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden heeft geen middelen aangemerkt als laagrisicomiddelen omdat hiervoor eerst op Europees niveau criteria moeten worden opgesteld. En dat kan nog wel even duren. In verband met de crisis hebben veel

'Gemeenten zullen de lat minder hoog leggen'

gemeenten de afgelopen jaren al drastisch gesnoeid in de budgetten voor groenonderhoud. En niemand in de sector verwacht dat daarin op korte termijn verandering komt. Maar lagere budgetten verhouden zich slecht met de hogere kosten voor niet-chemische

onkruidbestrijding. Volgens Van Dijk is de kostprijs van niet-chemische onkruidbestrijding drie tot vier keer hoger dan die van chemische onkruidbestrijding.

Van Dijk vermoedt dat gemeenten de lat voor minder hoog zullen leggen. Nu moet de beeldkwaliteit vaak voldoen aan CROW-categorie B (op een schaal van A tot en met D). Maar wellicht dat straks in woonwijken categorie C ook goed genoeg is. "We zullen misschien wat meer onkruid moeten accepteren."

Preventie

Op het gebied van preventie zijn ook nog flinke stappen te maken, aldus Van Dijk. "Het begint al bij het ontwerp, de materiaalkeuze, aanleg en onderhoud. Maar ook goed veegbeheer leidt tot minder onkruid. In vergelijking met de ons omringende landen, gebruiken wij veel tegels en klinkers voor wegen en stoepen. In het buitenland kiezen ze vaak eerder voor beton of asfalt, materiaal zonder voegen. En waar geen voeg zit, kan geen onkruid groeien."

Het is overigens niet voor niets dat we in Nederland vaak kiezen voor klinkers en tegels, weet Van Dijk. "In vergelijking met het buitenland leggen wij veel infrastructuur mooi uit het zicht ondergronds aan. Gevolg daarvan is wel dat er regelmatig eens een stoepje moet worden opgebroken om reparaties uit te voeren." ■